

SKI HISTORIE- LAG

Kalender 1990

Ski stasjon 1890-årene

Fotografen som tok bildet, var kjøpmann Bjørnstad som flyttet til Ski i 1894. Han må ha stått bak på en jernbanevogn i spor 1 da han tok dette bildet.

Personene på bildet tyder på et storbesøk. Kan det ha vært kongelig? To av mennene bærer hatt med dusk. De er enten høyere embetsmenn i den sivile administrasjonen (statsråd?) eller høyere militær rang (generalmajor?). Mannen med flosshatt kan ha vært amtmann e.l. (i 1899 het amtmannen Furu). Offiseren i grå frakk har obersts grad (stripene i lua). Mulig at han er svensk, men norske offiserer kunne også bruke samme militæreffekter. Offiseren som snakker med guttene, har kapteins grad. Sistnevnte avslappede holdning tyder på at hovedpersonen ikke har ankommet.

Når er bildet tatt?

Det må være fra tiden etter 1894 (ref. fotografen). Den overbygde delen av Ski stasjon ble revet i 1909. Dermed har vi tidspunktet 1894–1909. Hvis vi holder på at en kongelig person har besøkt Ski, når kan det ha vært?

Kong Haakon besøkte ikke Ski 1905–1909. Obersten i (svensk) uniform tyder på 1894–1904. I 1897 og 1899 ble det gjennomført store feltmanøvre h.h.v. i Moss/Vestby/Drøbak og mellom Skjeberg og Rakkestad.

Feltmanøveren 28. august – 3. september 1897 ble ledet av kronprins Gustav. Han har trolig passert Ski på veien til/fra manøveren.

Øvelsen 25.–31. august 1899 ble ledet av unionskongen Oscar II. Man må anta at han reiste til øvelsen med tog fra Stockholm, via Kristiania og Ski, til Rakkestad. I Ski var det togbytte til østre linje. Kongevognen kan ha blitt skiftet over til nytt togsett, men det sannsynlige er at toget fra Kristiania fortsatte direkte til Rakkestad. Samme ble sikkert gjennomført under hjemreisen. Kongens hovedkvarter var i Rakkestad. Den 31. august kl. 11.30, holdt kongen avskjedstale for troppene på jordene til Nordre Bodal i Rakkestad. Ifølge rapporten over øvelsen reiste han umiddelbart deretter fra Rakkestad. Trolig var klokken ved avreisen nærmere 12.30, når man legger sammen taletid og reise til stasjonen.

Her vender vi tilbake til Ski stasjon, hvor vi ser at stasjonsuret viser et par minutter før kl. 14.00.

Når kongen først var i Norge, ville han trolig forlenge oppholdet med tjenestelige plikter i Kristiania. Er det for å følge med kongetoget til Kristiania at delegasjonen venter?

En annen ting som kan nevnes, var Ski stasjons betydning som jernbaneknutepunkt under begge feltmanøvrene. Rapportene fra øvelsene viser at Ski ved begge tilfeller skulle forsvares mot inntrengende «fiendtlige» styrker. Krigen mellom Tyskland og Frankrike i 1870/71 viste hvilken betydning jernbanen hadde for hurtige militære transporter. Påfølgende feltmanøvre i Norge tok konsekvensen av dette.

I 1897 ble standkvarteret for 2. Feltartillerikorps flyttet fra Fredrikstad til Kristiania med ny magasinplass på Ski. Innvielsen av magasinplassen (depoet) ble sikkert feiret. Var denne begivenheten så viktig at forsvarsministeren, Christian Wilhelm Engel Bredal Olsson, var til stede? Helt sikkert var sjefen for Feltartillerikorpsset, oberst T. C. P. Schultz, der, og det samme kan ha vært tilfellet med amtmannen for Akershus, Ole Andreas Furu. Er det denne begivenheten bildet viser?

Som før nevnt ble overbygget på Ski stasjon revet i 1909. Dette er opplysninger som har kommet frem ved pågående «vernearbeid».

Forsvarsmuseet identifiserte fjorårets jubilde i årskalenderen til å være fra mobiliseringen mot Sverige i 1905 på grunnlag av uniformer, sabler etc. Dette må være feil (ref. overbygget). Bildet er derfor trolig fra mobiliseringen i 1914.

Foto: H. P. Bjørnstad.

Best.nr.: 0213-002:0005.

Informant: Forsvarsmuseet og Bjørn Myrvoll.

Bestilling av bilder

Nesten alle bildene i denne kalenderen er hentet fra fotoarkivet til Ski Historielag og forsynt med registreringsnummer. Hvis du har lyst på en egen kopi av et bilde, kan du henvende deg direkte til:

Fotoavdelingen,
Forbundsmuseet i Akershus,
Postboks 168,
2011 Strømmen.
Tlf. 06-81 40 20

Oppgi hele registreringsnummeret, ønsket størrelse på bildet, navn, adresse og tlf.nr.

PRISLISTE – KOPIER – UMONTERT – SVART/HVITT

13×18 cm	kr 40,-	30×40 cm	kr 140,-
18×24 cm	kr 70,-	40×50 cm	kr 200,-
24×30 cm	kr 100,-		

Prisen fastsettes etter bildets største lengde, når originalbildet ikke har standard-mål. Utsnitt kan avtales. Større format etter avtale.
Oppklebing på kartong: 50% tillegg
Bruntoning: 100% tillegg.

PRISLISTE KOPIER MONTERT I TRERAMME M/GLASS

13×18 cm	kr 70,-	28×35 cm	kr. 190,-
18×24 cm	kr. 120,-	30×40 cm	kr. 210,-
20×28 cm	kr. 145,-	35×50 cm	kr 300,-
24×30 cm	kr 155,-	40×50 cm	kr. 320,-

Rammene leveres i trehvitt eller brunt – husk å spesifisere!
Bestillingstid ca. 14 dager. Eventuell porto kommer i tillegg.

FORBUNDSMUSEET I AKERSHUS

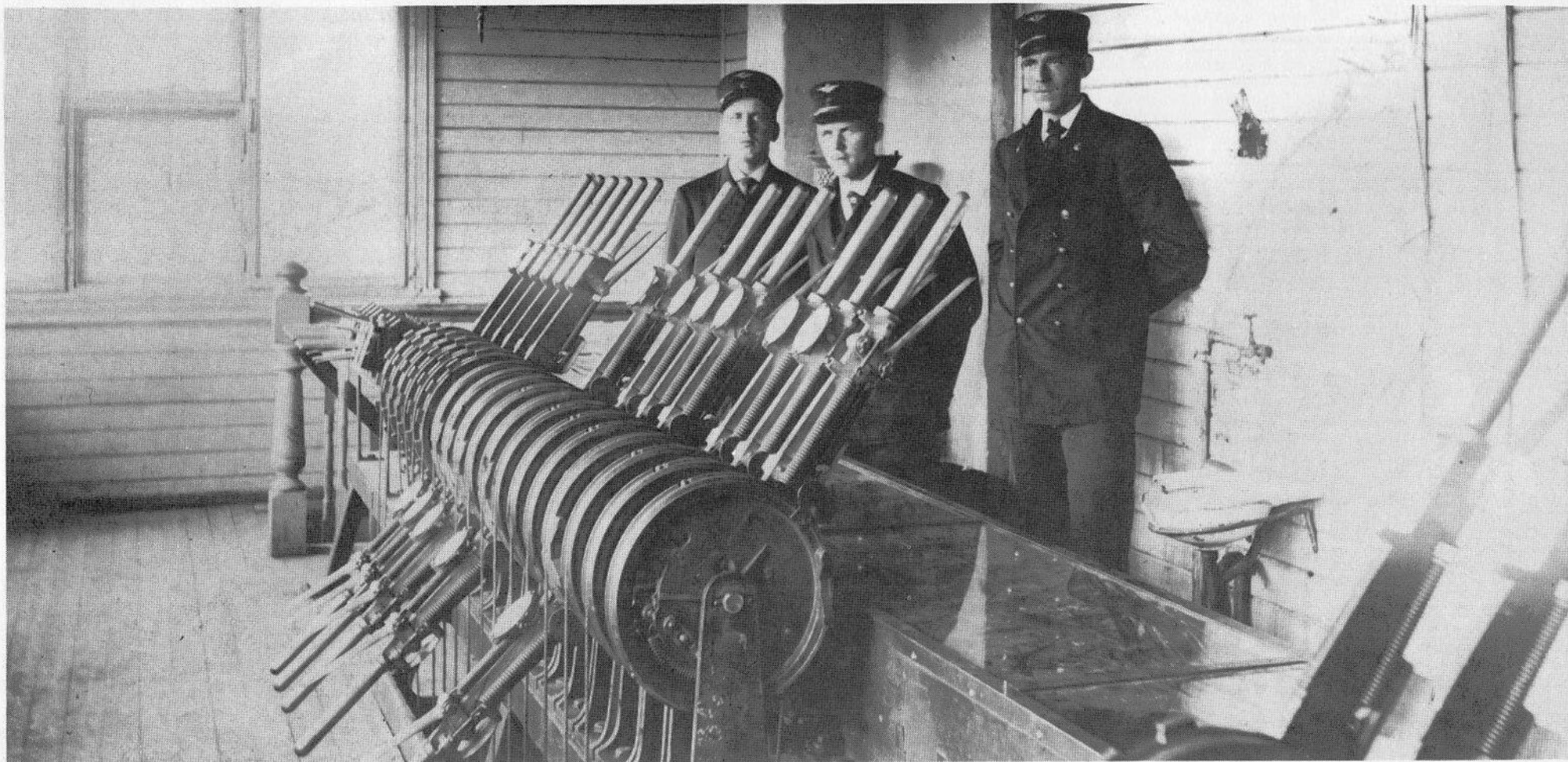
Tlf. 06-81 40 20
Postboks 168
2011 Strømmen.

Registrering av bilder

Ski Historielag er alltid interessert i flere bilder fra alle kanter av kommunen. Vi vil gjerne komme hjem til deg og notere opplysninger om bildene dine, og låne med bildene for avfotografering.

Ta kontakt med oss, så blir vi enige om en dag det passer for deg med et besøk.

Hovedansvarlig for fotosamlingen: Bjørn Myrvoll, tlf. 87 45 41.

Bildet er fra STILLVERKHUSET på Ski stasjon. Huset var plassert ved enden av plattform 1 – mellom pakkhus-sporet og spor 1. Huset ble bygget i 1911 og revet etter 1942, da det ikke var bruk for det lenger. Stillverkhuset var bygget med tegl i 1. etasje og tre i 2. etasje.

Stillverkapparatet fra 1911 var et tysk mekanisk relestillverk som ble montert i 2. etasje, mens overføringen mellom trinsene og loddene var plassert i 1. etasje. Apparatet betjente signaler, sporveksler og spor med signaler som lå til hovedsporene. Bildet viser signalstillene, sporvekselstillene og noen mindre stillerhåndtak.

Stillverksbetjent Oscar Eriksen, født 1894, står lengst til venstre. Stillverksbetjent Johan Reinholt Stallerud, født 1893, i midten, og til høyre skifteformann Ole O. Bratli, født 1894.

Alle var ansatt på Ski stasjon, og var godkjent til å betjene stillerapparatet.

Foto: Albert M. Hilton, elektromontør i NSB, med kontroll med samtlige sikringsanlegg på Østfoldbanen og Oslo Ø. Han lånte oss bildet og fortalte om stillverkapparatet.

Best.nr.: 0213-030: 0001.

Ski stasjon – en viktig arbeidsplass

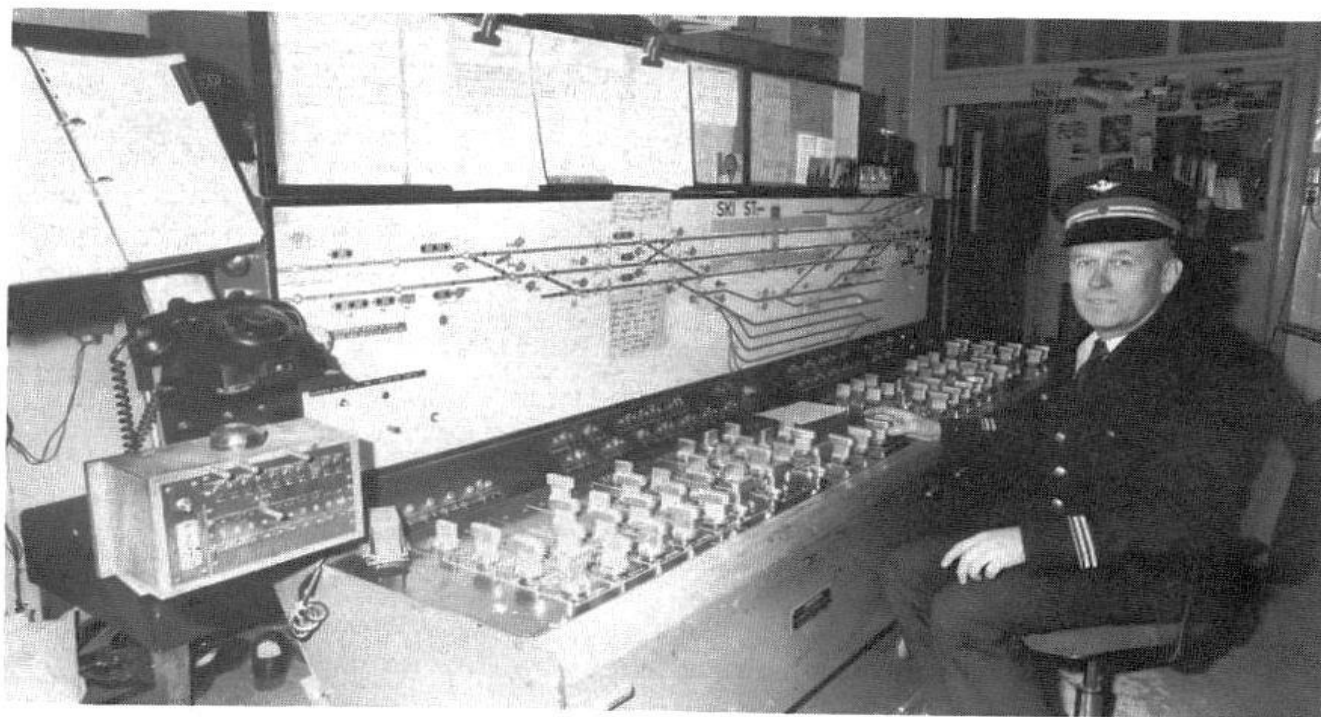
Avdelingsleder Sverre Venstad, Ski stasjon, ved stillverkpanelet 11/2-1989.

Et nytt elektronisk stillverk fra Tyskland ble kjøpt i 1942, og montert i selve stasjonsbygningen. Stillverket var i drift til mai 1989, da NSB flyttet inn i nye lokaler på stasjonen.

Stillverket fra 1942 er et unikt elektro/mekanisk anlegg. Det ble laget ganske få slike, og til Norge kom bare 2. Anlegget på Ski stasjon er det siste i operativ drift,

og er en jernbaneteknisk godbit med appell til jernbanefrelste langt utenfor landets grenser.

Selve panelet som vi ser på bildet, er bare «toppen på isfjellet». Under gulvet står flere tonn med tekniske installasjoner. Panelet er foreløpig demontert og tatt vare på, for å hindre ødeleggelse ved «plutselig» riving av bygningen. Det kan settes tilbake, dersom bevaringstanken vinner frem.

Foto: Tore Setnes tok bildet på oppdrag av Vernegruppen for Ski gamle stasjon.

Informant: Elektroformann Erik Bisgaard, signalavdelingen Ski stasjon.

Ishenting på Rullestadtjernet 1943. Fredrik Sundby – far til nåværende eier av Rullestad, har hentet is til eget bruk på gården eller for levering til meieriet i Ski. Elghunden Tass er med på lasset.

*Foto: Christian Sundby lånte oss bildet.
Informant: Mary Furuseth, Rullestad.*

Best.nr.: 0213-056:0011

Rullestadtjernet

ble kalt Prestegårdsvannet på 1500-tallet – fordi gården den gang var prestegård til Ski kirke.

Et sånt vann er kjekt å ha, det kan brukes på begge sider. I Østlandets Blad 18. februar 1919 fant vi følgende historie:

SVØMMEKUNSTNEREN

Efter en noksaa opsigtsvækkende forhaandsreklame gav Sigurd Johansen søndag opvisning i sin merkelige «svømmekunst». Omtrent midt paa Rullestadtjernet var der skaaret en kvadratisk raak, hvis sider var 3 a 4 meter. Omkring denne var der ved halvfiretiden søndag samlet 2 a 300 mennesker. Johansen holdt først en tale til publikum og fremholdt i denne, at han ikke foretok sine opvisninger hverken for ærens eller fornøyelsens skyld; men at hans maal var at gjøre reklame for den edle svømmesport. Denne burde dog øves om sommeren, for om vinteren var det koldt, og man kunde let faa krampe. Dermed forsvandt han, men kom snart tilbake og oplyste nu at han var iført svømmedragt og utenpaa denne baade dame- og herreklær. To av tilskuerne bandt ham paa hænder og føtter, puttet ham i en sæk, hvori først var lagt en temmelig stor sten, og knyttet for sækken. Denne blev nu ved hjelp av et taug firet ned i raaken. Spenningen hos tilskuerne var ganske uhyggelig. Manden

Fiske på Rullestadtjernet, ca. 1955.

Robåten tilhørte Sprengstoff-fabrikken som hadde et pumpehus ved vannet. Det ble satt fiskegarn etter gjedda, og lystret etter ål – og fangsten var såpass at de kunne selge til andre etter å ha dekket gårdens behov. Det ble laget fiskekaker av gjedda, og ålen ble røkt. Mannen med fiskestanga heter Herman Lepsø, og gutten som ror er Christian Sundby.

Foto: Christian Sundby lånte oss bildet. Informant: Mary Furuseth, Rullestad.

Best.nr.: 0213-056:0012.

kom seg dog straks ut av sækken, fridde seg fra baandene, tok av sig de overflødigde klær, og han likte sig tilsynelatende meget godt i det kolde vand. Han utførte derpaa sine bedrifter nøiagtig efter programmet: Drak kaffe, røkte sin sigaret, læste aviser, fortalte skrøner osv. Efter ca. 10 minutters forløp var forestillingen slut. Kunstneren blev livlig applaudert, og det hele saa ut til at komme ham vel.

Langhus og Omegns Binæringsforening. Tilstelning i Langhus Vels lokale. Midt på bildet i annen rekke: Vandrelærer i birøkt Ole Kjenner fra Østfold.

Foreningen arrangerte en stor Follo-utstilling i mars 1929. Deltagere fra Oslo og Moss var innbudt.

(Kalenderkomiteen tror bildet må være fra dette store arrangementet, for vi finner ingen kjente fjes. Vi mottar gjerne tips om navn!)
Foto: Bildet er lånt av Håkon Holm, Ramstad og registrert av Ottar Flakstad.

Informant: Østlandets Blad 1929.

Best.nr.: a79/11.

Matnyttig i 1920-årene

Binæringsforeningene var interesseorganisasjon for folk som hadde have, og drev med bier, kaniner eller høner. Småbrukere og folk i villastrøk utgjorde flertallet av medlemmene. Staten ansatte vandrelærere som reiste landet rundt og holdt foredrag og kurs. Lokalforeningene arrangerte utstillinger, turer og møter hvor hovedmålet alltid var opplæring av medlemmene.

På premielisten etter utstillingen på Langhus Vel i mars 1929 er det enkelte navn fra kommunen som peker seg ut:

Stasjonsmester Sæves, Kråkstad st. – Wilhelm Klose, Ski – ekspeditør Bjarne Jacobsen, Langhus – fru Lynne Mørk, Skotbu – Hans Gudim, Kråkstad. De gjorde det bra i FJÆRFEGRUPPEN, som hadde 150 nr. fordelt

på 15 klasser, fra Hvit italiener til Broncekalkun.

I KANINGRUPPEN deltok det 120 pelskaniner i de 12 klassene med Hvit Smålenskanin, Blå Bever og Chinchilla som de tallrikeste. Fru A. Spurbund, Ski, vant flere premier. Det samme gjorde J. H. Stenslett, Langhus, og Bjarne Jacobsen, Langhus, og lok.fører Olsen, Ski.

Bjarne Jacobsen, Langhus, stiftet Langhus og omegns Binæringsforening i 1927. Han var fortsatt formann og primus motor i 1929, da foreningen arrangerte denne store utstillingen. Damenes premie for utstillingens beste utstiller av fjærfe, kaniner og biavl tilfalt nettopp Bjarne Jacobsen – sikkert vel fortjent.

Barna skulle også lære noe nyttig.

Henrik og Sverre Norum var medlemmer av den første 4H-foreningen i Ski. Bildet er fra 1924. I bakgrunnen Østre

Sander gård hvor guttene bodde.

Foto: Knut Norum lånte oss bildet.

Best.nr.: a79/108.

Foto: Knut Norum lånte oss bildet. Informant: «Ski ungdomsskole 20 år 1968–1988». Jubileumsskrift. Bildetekst se neste side. Best.nr.: a79/91-1,2.

Krigen kom – for 50 år siden

Vinteren 1939/40 foregikk det en frivillig militæropplæring av sivile rundt omkring i landet. I Ski ble øvelsene holdt i Realskolens gymnastikksal, og på Bjerkestranda ved Nærevannet. Her lå guttene og skjøt mot en ås i bakgrunnen. Opplæringen foregikk før krigsutbruddet i Norge, og senere nasister og hjemmefrontfolk fikk her opplæring i skjønn forening.

På bildet kjenner vi: Jarle Gutteberg med svart lue. Knut Norum lengst bak. Torstein Fennefoss, som senere ble leder for hjemmefronten i Follo, står foran til høyre. Mannen foran til høyre er antagelig lensmannsbetjenten som hadde ansvaret for opplæringen.

Arbeidsmøte i Ski Røde Kors på Bogers hotell, høsten 1939. Enkeltmannspakninger som inneholdt forbindingsaker, ble laget i stand for å sendes til fronten i Finlandskrigen.

På bildet kjenner vi: Søstrene Hjørdis

(Sleipnæs) Hafslund og Ruth (Sleipnæs) Rud som står bak bordet. Tott (Five) Frugaard sitter rett under flagget.

Foto: Alette Five tok bildet.

Informant: Tott (Five) Frugaard.

Best.nr.: 0213-127:0005.

Informanter: Håkon Eriksen, Yngvar Trossvik, Odd Iversen og Bjørn Simensen.

*Foto: Harald Hvidsten lånte oss bildet.
Bildetekst på neste side.*

Best.nr.: 0213-022:0021.

Freden kom – for 45 år siden

Frigjøringsdagen 1945. Her har folk spontant møtt hverandre på Ski stasjon for å feire frigjøringen. 17. mai-sløyfene i rødt, hvitt og blått ble delt ut gratis av Kåre Levin sen. Han hadde gjemt på dem under hele krigen i håp om bedre tider.

Mannen som tenner pipa er Yngvar Trossvik, og til høyre for ham står Alette Reboli med datteren Eva. Damen på

sykkelen er fru Bratli. Til venstre for henne står Kjell Østli og til venstre for ham Arnt Pedersen. Bak Kjell Østli skimtes Eva Gundersen. Til høyre for fru Bratli står Kjell Nielsen og Rolf Eriksen. Mannen lengst til høyre er Håkon Eriksen.

Ellers er det å merke seg kamuflasjen på omformersentralen på motsatt side av stasjonsbygningen.

Hjemmestyrker i Kråkstad 1945, Kråkstad stasjon.

På kne fra venstre: Johan Toftedal, Per Sannum, Helge Gjølberg, Arne Norrøm. Stående fra venstre: Arne Gjølberg, Ole J. Hvidsten, Søren Grav, Jo-

han Skaarer, Johs. Bieltvedt, Ragnar Hagbartsen, Birger Sander, Asbjørn Løkke og Ottar Nes.

Informant: Johs. Bieltvedt.

Best.nr.: a78/32.

«Pikene på broen». Bildet er fra ca. 1928, og det viser noen av datidens ungdommer på Asper bru i Kråkstad. Jentene er fra venstre: Lina Veidal (gift Hjørnegaard i Halden), Ruth Kristoffersen (gift Brekke i Ski) og Sigrid Nilsen (gift Floberg). Damen lengst til høyre kan være Marit Dingstad (gift Hangaard i Øvre Rendal). Gutten som koser seg i jenteflokken, er Asbjørn Østby, født ca. 1907 i Furnes på Hedemarken. På den tiden bildet ble tatt, var han agronom i Ås (Holstad). Senere forpaktet han gårdene Tronås og Skjønhaug i Kråkstad, før han kjøpte Budalen i Rakkestad.

Ruth Kristoffersen var Kristiania-jente. Hun og resten av familien tilbrakte 16 sommerferier i Kråkstad på Asper gård. Her likte hun seg så godt at hun etter hvert kom til å regne seg som halvt «Kråks'ting».

Informanter: Ruth Brekke, Esther Dingstad og Gunhild Berger.

Foto: Gunhild Berger lånte oss bildet.

Best.nr.: 0213-017:0011.

Dovre i Kråkstad

Arbeiderforeningen i Kråkstad ble stiftet 13. juli 1902. I den forbindelse kom behovet for å ha et eget, fast lokale. Da planen endelig ble realisert i 1906, skjedde det på rekordtid. Den 14. januar ble en huskomité, bestående av Karl Bøhler og Kr. Tronås, valgt. I april kunne de meddele foreningen at de kunne bygsle eller kjøpe tomt på Midtsemskogen av Dorothea Midtsem. Foreningen bestemte seg fort, for allerede St.Hansaften 1906 ble lokalet høytidelig innviet med deltagelse av 130 gjester. Lokalet fikk navnet «Dovre» etter skriftlig avstemming. Fra 1909 til 1918 var ikke aktiviteten i foreningen så stor. Lokalet ble for det meste brukt til dans. Mange av arrangementene

ble til dels ødelagt av urostiftere. Mange mente at dette kunne tilskrives lokalets usentrale beliggenhet. I 1924 ble det ordnet med ny tomt, og dermed var Dovres skjebne beseget. Lokalet ble revet og materialene ble trolig benyttet til det nye lokalet Bekkely.

Mange som var barn på den tiden, husker nok flyttingen av utedoen (toseter) fra Midtsemskogen til Bekkely via «Furua». Det skal ha vært rene barnetoget som fulgte transporten gjennom Kråkstad sentrum.

*Informant: Artikkel i Østlandets Blad av Torleif Løken, Olufine Myrvoll, Ski.
Foto: Reidar Bøhler lånte oss bildet.
Best.nr.: 0213-013:0003.*

Idrett i fredssommeren 1945: Første terrengløp etter krigen – 29/6-1945. Starten går i krysset Idrettsveien/ Baldersvei.

Vi kjenner nr. 65 Arne Dammen: Holger Nyhus i profil bak nr. 53, Knut Skoghus som leder feltet, Arne Ruud som tredjemann bak Skoghus, Rudolf Børmo med hvit lue til høyre bak nr. 35, Tor Selmer Hansen til høyre for Børmo.

Tilskuere på høyre side: Trygve Stenerud med pipe, Kristian Modin

bak Stenerud, Gunnar Five i hjemmefront-uniform, Egil Andresen og smilende Torbjørn Østli bak Andresen. Finn Hemsén i hjemmefront-uniform ytterst til høyre.

4 småjenter fulgte nøye med: På venstre side står Bjørg Rinde Olsen og Turid Hansen – og til høyre er Bjørg Hauglin og Bjørg Marthinsen.

Foto: Harald Hvidsten lånte oss bildet. Informanter: Kristian Modin og Trygve Syversen. Bildetekst på neste side. Best.nr.: 0213-022:0015.

Sportsplassen: Grunn til grusbanen ble ervervet i 1923 av A. Norum. Banen ble opparbeidet på dugnad, finansiert ved idrettslagets egne midler og sto ferdig i 1925. Dekket besto av en blanding av koksgrus, leire og sagflis. Sportsplassen, på folkemunne «Plassen», ble brukt til bandy, lengdeløp og senere ishockey samt sommeridrettene fotball, friidrett og håndball.

Bildet er hentet fra et friidrettsstevne for gutter 25. mai 1946. Gutten med stafettspinnen er Helge Karlsrud.

Ved overtakingen etter krigen var banen i en elendig forfatning. Gjerdet var

nedrevet, garderobehuset likeså. Det lyktes idrettslaget å anskaffe en tyskerbrakke som ble innredet til garderobehus.

«Bua» hadde 3 garderoberom, kontor, dusjrom med kaldt vann og god «ventilasjon» i veggene, men badstua var til gjengjeld god og varm.

Brukerne av «Bua» husker nok spesielt godt skiltet på veggen: «God tone – Godt humør – Ingen banning».

Foto: Harald Hvidsten lånte oss bildet.

Informant: Kari Krosshavn.

Best.nr.: 0213-022:0023.

Postgården i Ski ble bygget i midten av 1920-årene på tomta etter den ned-brente tresko-fabrikken. Postkontoret lå lengst til venstre i første etasje. Postmesteren hadde leilighet over kontoret, og bak gjerden til venstre hadde han en liten hage. A. Norum bygget gården, og drev forretningen Ski Bygg. «Titt inn» var også med fra starten. Dette bildet er fra 1934-35, og på den tiden var frk. Larsen eier av «Titt inn». Ski manufakturforretning ble eid av frk. Stokker. Hest og vogn med melkespann var et vanlig syn i Skibyen. Melken ble le-vert på meieriet som lå der Temabygget er kommet. Etter antall spann å dømme, må eieren være en stor melkeprodusent – kanskje er hesteskys-sen fra Søndre Ski?

Bilen, en Ford 1934 modell, hadde ingen parkeringsproblemer i Jernba-neveien!

Personene på trappen: Borghild Wang står bak. Ytterst til venstre sitter frk. Stokker, Jan P. Skipperud har lille Ragnar Aalvik på skulderen. Storesøster Siss Aalvik har søsteren Aase på armen.

Foto: Prospektkort fra fotograf Nielsen.

Informanter: Aase (Aalvik) Juelsen, Bjørn Simensen, Paul Mjønner, Odd Iversen og Håkon Eriksen. Bildetekst neste side.

Best.nr.: 0213-106:0020

***Skibyen før krigen.** I 1923 så Ski sentrum slik ut. Den støvete kjerreveien ble ca. 60 år senere til Gågata – og jordene på begge sider kalles i dag øvre og nedre torv. Nærmeste hus til høyre er Samfundsbygningen (som brant i 1937). Deretter ligger Bogers hotell med uthus. (Dette var før utvidelsen av hotellet). Så ser vi litt av huset til Martens, hvor det var bokhandel og trykkeri for Østlandets Blad. Bakerst i bildet ligger Refsumgården med fremstikkende uthus som inneholdt låve, fjøs, staller og bakeri. Trærne i parken stenger for utsynet til stasjonen. På vensstre side av veien skimter vi det store tømmerstabburet hvor butikken i Vanaheim (senere Pålle), hadde sitt varelager. I 1923 var det Hans M. Hansen som had-*

de overtatt butikken. Senere ble stabburet bygget om til moteforretning hvor Elise Brække hadde systue og solgte dameklær. Huset hitenfor stabburet var Sørligården (Arveset). Her hadde baker Romie fra Askim utsalg. Midt i bygningen hadde frk. Sørli sin manufakturbutikk. I den østre enden holdt Ski postkontor til huse, ledet av den morske postmester Abrahamsen. I det mørke huset nærmest bodde vognmann Ivar Hansen. Han hadde stall og flere sorter kjøretøyer.

Foto: Prospektkort fra Carl Normann, Hamar.

*Informant: Ingar Bjørnstad, Koppang.
Best.nr.: 0213-033:0010.*

(Venstre bilde) **Trafostasjonen på Skiseng.**

Den høye teglsteinsbygningen fra 1917 var en koblingsstasjon, og hadde ikke transformatorer. A/S Glommens Træsliberi, som senere ble Kykkelsrud Kraftverk, eide bygningen til 1978. I første etasje var det laget et lite museum med gammelt elverksutstyr. Museumsgjenstandene ble flyttet ut av Follo da Akershus fylke overtok trafostasjonen i 1978. Strømkoblingene ble foretatt i 2. etasje – og det var en ganske nifs arbeidsplass! Herfra ble strømmen fordelt til alle Follo-kommunene.

Det lille hvite huset på bildet var «Kraakstads hovedtransformatorstasjon». Her ble strømmen til Kråkstad og Ski transformert ned og sendt ut

(Høyre bilde) **Motorsykkel med sidevogn** var det første – og eneste utrykningskjøretøyet til Ski Elverk helt til 1948, da man fikk skaffet en lastebil, Ford 1929 modell.

Bildet viser høyspentlinjearbeid ved Søndre Ski 1926.

på lysnettet til forbrukerne. Hele kommunens strømbehov ble i 1917 beregnet til 400 kW pr. år. I dag bruker Ski rådhus alene like mye!

I 1952 ble en ny transformatorstasjon bygget på Ellingsrud, og det hvite huset på Skiseng gikk over til å være koblingsstasjon, til det ble revet ca. 1967.

I Ski Elverks administrasjonsbygg på Ellingsrud vil noe av utstyret fra 1917 bli utstilt – det fineste er en liten Per Kure fordelingstransformator med produksjonsnummer 500.

Foto: Elverksjef Helge Aas lånte oss bildet og fortalte om det.

Fra venstre: Artur Andresen, Oluf K. Johnsen, Kristian Kristensen, Einar Gutteberg, Harald Årnes.

Foto: Elverksjef Helge Aas lånte oss bildet og fortalte om det.

Follo kraftselskap

Fra Østlandets Blad 27/6-1919 klipper vi: Follobygdene Kraakstad, Aas, Frogn, Nesodden, Oppegaard og Drøbak besluttet som bekjent i 1915 at danne en sammenslutning under navnet Follo kraftselskap med det formaal at skaffe elektrisk energi til de respektive kommuner.

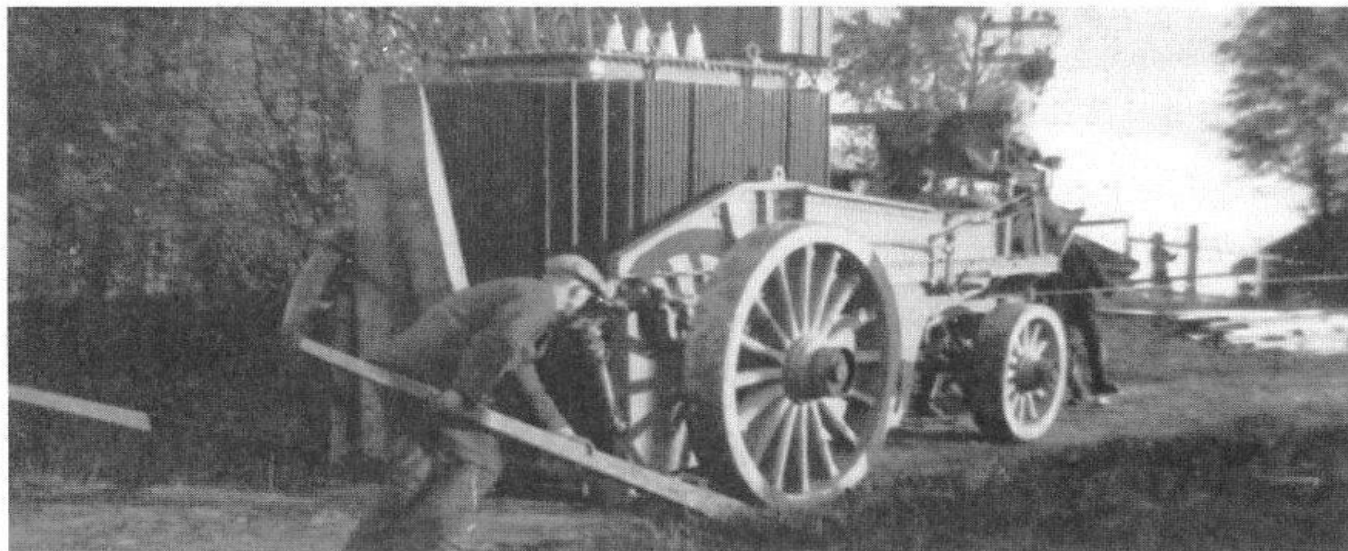
Hver kommune valgte en arbeidskomité som fik i oppdrag at sette arbeidet i verk i sit distrikt.

De forskjellige kommuners formænd blev derpaa utset til direksjon for sammenslutningen. Med garanti av disse 6 bygder har man saa bygget fjernledningen fra hovedtransformatorstatio-

nen paa Skiseng i Ski til de interesserte bygder og en transformatorstation inden hver kommune.

Arbeidet blev – trods store vanskeligheter – sat i verk, og allerede i juli 1917 var man kommet saa langt at strømmen kunde sættes paa. (sitat slutt)

Fra 1917 ble det ansatt en overmon-tør i hver kommune + en ansvarlig driftsleder felles for hele Follo. I hver kommune ble det dannet selvstendige komm. selskaper med hvert sitt styre. Dr. Eger hadde vært initiativtaker og pådriver i Kråkstad kommune, og ble, naturlig nok, formann i Elverkstyret.

Transformatorsjau på Skiseng 1923/24. Dette var før løftekranenes tid, og transformatoren ble heist på plass med en stubbebryter.

Foto: Anita Gervin lånte oss bildet. Dr. Eger var fotograf.

Informant: Elverksjef Helge Aas.

Best.nr.: 0213-023:0008.

Fjell dampsgag ved Bindingsvann, 1918. Foto: Alf Pettersen, Langhus lånte oss bildet.

Best.nr.: b79/11 eller 0213-132:0048.

Husmannsgutt på Fjeld

Sagbruksarbeider og veivokter Jørgen Fjeld, født 1882, fortalte i en minneoppgave i 1956 om hvordan det var på Fjeld, dengangen skogen var en stor arbeidsplass, med tømmerhugst, fløting, sagbruk og plankekjøring:

ARBEID

Da jeg var 10 år gammel (1892), begynte jeg å assistere far som var tomteformann på Fjeldsaga (se bildet). Jeg gikk på skolen annenhver dag, og var på tomten de andre dagene. Jeg hadde da 68 øre dagen. Etter konfirmasjonen var de yngres fortjeneste som de andre eldre arbeidernes. Alminnelig dagarbeide ble en tid betalt med 1 krone dagen om vinteren, og 1,14 kroner om sommeren. Senere ble dagprisen 1,50 kroner. Fortjenesten var jo ikke så stor, men vi hadde arbeid hele året.

HUSMANNSPLASS

Det var bare en gift familie som hadde kontrakt for hver plass. Det var 8 husmannsplasser til Fjeld bruk. Husmannssønnene arbeidet også ved brukene ettersom de vokste opp. Dessuten var det iblant arbeidere fra andre steder når det var behov for det. Alle husmennene hadde samme betingelser, de var jo under samme eier. Betalingen for plassene var ettersom hvor store de

var, helt fra kroner 6 til kroner 40 pr. år. Det kan synes lite, men arbeidsbetalingen var jo i minste laget. Husmennene hadde fri ved og materialer til reparasjon av husene. Det var en lei akkord at husmennene hadde plikt til å huse folk og hester som var i brukets tjeneste.

Plassen Nord-Fjeld hadde et jordbruk på 12 mål. Vi kunne fø 1 ku og 1 kalv. Vi hadde jord til potetsett. Arbeidet med jorda måtte gjøres på fritider, den eneste ferien var 3 a 4 dager i slåttonna. Tømmeret måtte skjæres før det ble is, og da kunne det ikke bli så lang ferie.

LOSJI FOR ARBEIDSFOLK

Hjemme på Fjeld var det to rom og kjøkken. Arbeidsfolk (på saga), (planke-)kjørere, og (tømmer-)huggere hadde for det meste av året det ene rommet, så det ble jo bare 1 rom og kjøkken for familien. Kjøkkenet ble brukt av alle – det var peis å koke på. Det kunne være opptil 15 mann i det ene rommet. For å få plass måtte de ligge på halmsekker, som måtte ligge tett i hverandre over hele gulvet. I rommet der folkene lå var det en stor Bærums-ovn. Den varmet godt når den ble godt passet med ved. Det var lite nattero når det var så mange folk på et sted.

Sag ved Snippejordet ved Krokhol, 1918.

Mannskapet ved saga: gutt forrest: Asbjørn Sønsteby. Lengst til høyre: Johan Pettersen, Hagan. Bak gutten: Ragnvald Hansen med hatten på snei.

1. rekke nr. 2 fra venstre: Ola Mælid. Rett bak ham: Magnus Sønsteby. Ellers ukjente odølinger.

Foto: Magnus Sønsteby lånte oss bildet.

Best.nr.: 0213-132:0018.

Nr. 2. Ski. Den nye Nordbyvei set fra Gamleveien.

Foto: Prospektkort.

Best.nr.: 0213-044:0001

Den nye Nordbyveien

Den nye Nordbyveien fra Jernbanebrua til Nygårdskrysset i Ås ble ferdig 1907. Bildet er antagelig tatt i 1930-årene. I forretningsgården Arnebo ligger først «Skotøymagasinet» som ble etablert i 1929 av Nilia Ustvedt (hun var nr. ni i søskenflokket).

Til venstre hadde Alb. O. Brovold fargehandel og jernvarer. Han startet i 1924, og bygde senere egen forretningsgård på tomte ved siden av.

«Ski kjøttforretning» lå i kjelleren med nedgang fra kjellerlemmen ytterst til venstre. Kjøttbutikken ble etablert i 1923 av Daniel Ustvedt. Han leide bort forretningen frem til ca. 1930, da han overtok selv.

Det lille hvite huset til vognmann Roll ligger nærmest Arnebo. Bakenfor skimter vi taket på

rektorboligen til Ski komm. h. alm.skole hvor Neeb bodde da bildet ble tatt.

Familien Sperbund bodde i det lille murhuset i bakgrunnen. De hadde hester i uthuset vi ser på bildet, og pleide å slå gress langs veiene til før.

Den store hvite villaen som dominerer bildet, kalles «Moenhuset». Det var ferdig til innflytting før jul i 1921. Bak Moenhuset i venstre bildekant ligger uthuset til skreddermester Aas. Han hadde verksted i uthuset. På skrå over jordet nedenfor Sperbund-huset rant en åpen bekk. Den kom oppe fra Folkets Hus og rant nedover mot Hebekk.

Informant: Hermann Sæther. «Kjøpmannskalendareren» 1948. «Det norske næringsliv», Akershus fylkesleksikon 1952.

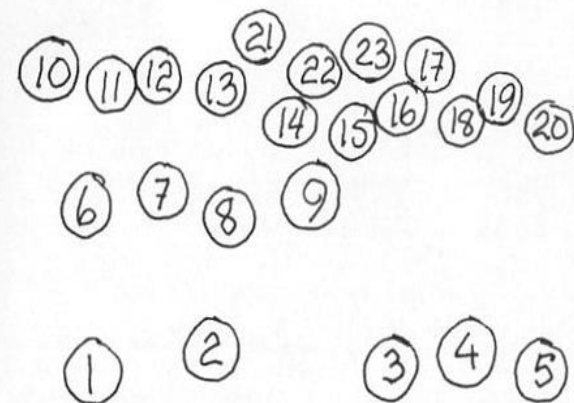

Da Amanda Sofie Louise Moen (f. 1862) ble enke, bestemte hun seg for å flytte fra Skøyen til Ski sammen med de halv-voksne barna. Hun kjøpte det nybygde «Moenhuset» i 1921, og bodde her til hun døde i 1940.

Foto: Bildet og symaskinen er gaver til Walde-marhøy kultursenter fra familien Moen. Sverre Moen (yngste sønn av Amanda) var fotograf.

Informant: Gerd Synnøve Moen.

Best.nr.: 0213-032:0002.

Suppekonenes karneval. 1) fru Håkon-
sen, 2) fru Mamen, 3) Ruth Rud, 4) ?, 5)
Astrid Pedersen, 6) Nilia Ustvedt, 7) fru
Tredal, 8) Margit Enger, 9) Chaplin ?,
10) fru Skipperud, 11) ?, 12) ?, 13) Ciss
Christensen, 14) fru Lier, 15) Dagny
Sleipnæs, 16) ?, 17) ?, 18) ?, 19) Alette
Five, 20) fru Nielsen, 21) ?, 22) fru
Baarseth, 23) Inger Løchen.

Foto: Tott (Five) Frugaard lånte oss bil-
det.

Informant: Inger Løchen.

Best.nr.: 0213-127:0008.

Svenskesuppa

Ski Røde Kors påtok seg arbeidet med å lage «svenskesuppe» til alle folkeskolebarn i Ski – ialt ca. 800 barn + 200 gamle. Dette startet 8/11-1944 og varte til ut i 1946. Havresuppe, betasuppe og ertesuppe ble servert på faste ukedager, så alle ungene (som gikk på skolen annenhver dag) fikk smake alle suppene hver uke.

Det utspant seg lange diskusjoner mellom skolebarna om hvilken suppe som var best. Alle var nok bra, for de hadde hver sine tilhengere alle tre.

Skoleungene skulle ha med skje og noe å spise suppen av. Det vanligste var 1 liters fiskebollbokser – de vide, blanke aluminiumsboksene med riflet bunn. Noen bokser var ekstra forseggjort med påsatt trehåndtak.

Suppeboksene ble puttet i egne tøyposer som ble hengt utenpå ranslene. (Etter en tids bruk var disse posene stive av div. suppeskvetter, og passet lik som best i friluft.)

Svenska Norgeshjelpen sendte de tørre råstoffene fra Sverige, og «suppekone» blandet med vann og kokte ferdig på skolekjøkkenet. Suppekonegjengen i Ski Røde Kors hadde ansvaret for suppeserveringen i nesten 2 år – 6 dager i uken.

Etter vel utført jobb holdt de karneval hjemme hos Alette Five (på «Kjellsaas» – som senere ble tannlege Vikens hus i Idrettsveien.)

Informanter Tott (Five) Frugaard og Bi Five Magnus.

Suppekoner og kokke fra Ski Røde Kors 1945. Fra venstre: Alette Five, Lina Sveen, fru Nielsen, Martha Tørnquist, fru Skipperud.

Foto: Tott (Five) Frugaard lånte oss bildet.

Best.nr.: 0213-127:0007.

Takk!

Vi takker alle som har hjulpet oss med bilder og opplysninger til årets kalender. Takk også til alle som hjelper oss å selge kalenderen.

Ski Historielags fotoarkiv hadde bildene og Forbundsmuseet i Akershus gjorde fotoarbeidet. Østlandets Blad trykket kalenderen.

Kari Krosshavn

Bjørn Myrvoll

Bi Five Magnus